

СТАНОВИЩЕ

НА ДОЦ. ОГНЯНА ГЕОРГИЕВА-ТЕНЕВА, Д. Н. – НБУ
ПО КОНКУРС ЗА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ *ДОЦЕНТ*
ПО ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 1.2. ПЕДАГОГИКА
ЕДИНСТВЕН КАНДИДАТ: ГЛ. АС. Д-Р ХРИСТО ЧУКУРЛИЕВ – НБУ

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и с изискванията на Нов български университет

Кандидатът надхвърля минималните национални изисквания по чл. 2б от ЗРАСРБ и изискванията на НБУ за заемане на длъжността *доцент*.

II. Изследователска дейност и резултати

1. Христо Чукурлиев участва в конкурса с две монографии. „Еволюция на университетското образование“ е мащабен хабилитационен труд, който изследва целите, методите и формите на университетското образование в диахронен, синхронен и проспективен план. Доколкото ми е известно, това е първата у нас пространна педагогическа разработка, която изяснява изначалната идея за университетско образование, спецификата на различните университетски центрове, начините на преподаване, съдържателната и структурната динамика на учебните програми и промените в целеполагането от Античността до днес, но и с оглед на бъдещи възможности. Някои от разработените аспекти са засягани в досегашния ни научен дискурс, но фрагментарно и в контекста на друга проблематика. Христо Чукурлиев разглежда университетското образование и в културологична перспектива, която въобще е типична за неговия изследователски почерк. Освен познание за университетската еволюция, екскурсите в пространството и времето носят и важни ореолни ефекти, отнасящи се до въздействието върху университета на икономика, наука, социално развитие, философски идеи, информационна динамика.

Средищна съдържателна парадигма в труда е висшето образование в контекста на интернет и на дигиталните технологии. Без да се самозатваря в понятийния лабиринт на класификациите „метод“, „форма“, „техника“, „процедура“, „стратегия“, но и разкривайки отлична теоретична ориентация в него на базата на класически педагогически трудове, изследването се насочва към същностните си задачи – да представи как общоприетите форми на обучение (редовна, задочна, вечерна) и методите на преподаване се променят

във времето и особено много в електронна среда. Тук ще открия два аспекта: приносното свързване на теоретичната мисъл с личния практически опит и подвижното изследователско съзнание с неговата чувствителност към метаморфозите на външните условия. Впрочем думата „еволюция“ неслучайно е денотат в заглавието на труда, а един от убедителните му предикати е именно проблематизирането на съвременното университетско образование. Христо Чукурлиев интерпретира възможностите му в посоката на геймификацията, обърнатата класна стая, използването в аудиторията на собствени електронни устройства, отворените онлайн курсове и дори Wikipedia, YouTube и ChatGPT. Специален интерес предизвиква оценката за ученето в Мудъл, която дават студенти и преподаватели от НБУ.

Отношенията университет – професия са видени в типичното за Христо Чукурлиев усъмняване в постижимостта на окончателни научни истини: доказва го и формулирането на проблема *професионално образование или образование за професия*. Тук убедително е изложено гледището за отказ от университетския консерватизъм спрямо професиите и за синхрон на висшето образование с професионалния пазар. На базата на собствено анкетно проучване трудът обосновава нуждата от осъвременяване на професионалното образование. Приведените данни са важни както за конкретната аргументация, така и за възможни бъдещи изследвания, нуждаещи се от автентичен емпиричен материал.

Монографията проблематизира и асоциирането на висшето образование с професиите на бъдещето, също и нарастващата нужда от овладяване на „меки“ умения – критическо мислене, креативност, дигитална грамотност, вземане на конструктивни решения, като всичко това обвързва с методите на преподаване. Внимателно са осветлени понятията хоризонтално, вертикално и фасетъчно знание. Идеята за бъдещо координиране между специализация и акомодация, както и проучените мнения на преподаватели и студенти за образователни модели, които все по-често се възприемат като остарели, са пореден израз на стремежа към синхронизиране на университетското образование с днешния, а донякъде и с бъдещия социокултурен контекст – доколкото е предвидим.

Втората монография, с която Христо Чукурлиев участва в конкурса – „Постпедагогиката – илюзия или реалност“, може да се разглежда като своеобразно продължение на първата. Разработката представя в теоретичен и в практически план четири метода на обучение, като включва и ред казуси, свързани с тях. Концептуален и

практически приложим – така най-кратко мога да характеризирам представения опит, отчитащ информационния и технологичния бум в днешната образователна ситуация. Обхванатата проблематика е разгледана едновременно и в дълбочина, и в динамиката на нейната изменчивост. Предложените методи са с доказана ефективност („Описание на предмет“, „Хуманитарна лаборатория“), разработено е и съвременно игрово съдържание при обучение в музейна среда („Венера от Слатина“), при изпълнение на проект или решаване на казус („Машината на времето“). Акцентът тук е върху дискуссионните обсъждания, обърнатата класна стая, решаването на проблеми, различните интеракции, критичното, комбинативното и творческото мислене – с идеята за активен екстернализъм и за постигане на разширени познания при отчитане когнитивните особености на младите хора. Залог за по-висок резултат от взаимодействията в университета е предложената хипотеза за компонентите на т. нар. постпедагогика, базирана на децентрализирано управление на образованието, на персонализирано обучение, на интегриране на цифровата грамотност в него, на критическо мислене.

Трудът целенасочено и многократно изследва езика като педагогически проблем – получава се важна съдържателна линия, която осмисля словесното взаимодействие в аудиторията като конструкт на образователната реалност. Цената на въпросната съдържателна линия се вдига допълнително от доста рядката ѝ поява в разработки от това професионално направление.

2. Статиите, представени по обявения конкурс, са 16, като 2 от тях са в издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Част от публикациите са посветени на дигиталните технологии в университетското образование – тема, която трайно ангажира вниманието на кандидата и всеки път намира нови актуални проблематизации. Статиите на Христо Чукурлиев разработват и други важни въпроси, сред които бих открила два – за създаването на преносими умения чрез добротворчество и за концептуализирането на критическото мислене като когнитивна парадигма, която в условията на цифровите технологии среща нови предизвикателства.

В своята съвкупност публикациите на Христо Чукурлиев разработват значима педагогическа проблематика с безспорна актуалност, което личи както от разгледаните дотук въпроси, така и от ред други, като: продуктивна ли е връзката между университета и бизнеса и ако е продуктивна – за кого; как да се отнасяме към противоречивата същност

на конективизма; как да се персонализира научната информация, ако имаме 50 или 100 студенти; кои са приоритетните цели на университета – да подготвя директно за професия или да развива сложно абстрактно мислене, комбинаторика и умения за емпатия; как да се балансират свръхспециализацията и интердисциплинарността; как да общуваме с новите поколения и пр. Повдигнатите въпроси понякога имат за адресат и самия автор – за негова чест, защото усъмняването е двигател на научното мислене, а е и израз на интелектуална честност.

В обобщение: виждам приносите от изследователската дейност на Христо Чукурлиев в две основни сфери. Първата се отнася до умението за формулиране и теоретично разработване на съществени научни въпроси. Фокусираните проблемни възли са много, а нишките, тръгващи от тях, сплитат интертекстуална мрежа, която обхваща най-важните аспекти на съвременното университетско образование: анализиране и оценяване на продуктивни методи, подходи и техники на обучение; адаптиране на образователния процес към нуждите на съвременното общество; интегриране на цифровите технологии. Теоретичното моделиране, което изхожда от конкретно образователно предизвикателство и преминава през неговото опознаване и разбиране, стига до полагане на хипотеза за решаването му. Втората сфера на приносите се отнася до апробацията на теоретичните идеи, която разкрива тяхната практическа ефективност за по-плътено ангажиране на студентите в образователния процес, за насърчаването им да участват в дискусии и да мислят критично, за стимулирането на обратната връзка от тях и от преподавателите им, за активиране на взаимодействието.

С всичко това трудовете на Христо Чукурлиев представляват значима реплика в днешния педагогически дискурс. Те са част от онази педагогика, която е ориентирана към *разбирането*, и може да се нарече *разбираща педагогика* (ако си позволя да използвам по аналогия термин от социологията) – педагогика, която, познавайки и отчитайки нормативното, излиза отвъд него, за да пристъпи към полето на отвореното познание, търсещо дълбочини в смисъла.

3. Цитиране от други автори

Христо Чукурлиев посочва 10 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 5 цитирания в неререферирани списания с научно рецензиране.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски проекти

Кандидатът е ръководител на 3 национални проекта, участва в 1 международен и в 3 национални проекта. В разнообразната им проблематика откривам общо сечение, което ще определя с думите *иновативност* и *висока практико-приложна стойност*.

III. Учебна и преподавателска дейност

Христо Чукурлиев води различни теоретични и практически курсове, десет от тях разработва в Мудъл с авторски материали. В два изследователски проекта привлича студенти, ръководител е на няколко дипломанти. За преподавателската си дейност получава висока оценка от студентите. Има безспорен принос и за допълнителното квалифициране на преподавателския и административния състав на НБУ – той е създател на специална програма в тази сфера и има ред изяви като учител.

IV. Административна и обществена дейност

Кандидатът има изключително богат административен опит и разнообразни обществени изяви: участва в управлението на НЦДО и на галерия УниАрт в НБУ, член е на комисията по акредитация на ФБО, член е на ФДЕНО, на АС и е директор на университетската администрация.

V. Лични впечатления от кандидата

Впечатленията ми са за личност с отлични умения за работа в екип, за изразяване на ясна и добре мотивирана позиция и същевременно за дипломатичност и колегиална коректност. Близка представа за професионализма на Христо Чукурлиев добих при участието си в ръководеното от него „Преподавателско кафене“ и особено при даваните от него разяснения за тънкости в работата с Мудъл.

Заключение

Убедено внасям своя положителен вот за присъждане на академичната длъжност *доцент* по ПН 1.2. Педагогика на Христо Чукурлиев.

2 декември 2024

Огняна Георгиева-Тенева